

KIBRIS NİÇİN ÖNEMLİ?

Ülkü Ocakları, No. 13, Nisan 2004

Yıldırım Koç

1957 yılıydı. Samsun'un Çarşamba ilçesinde oturuyorduk. Kıbrıs olaylarının kamuoyuna ilk yansıdığı yıllardı. Mahallede diğer çocuklarla "ya taksim, ya ölüm" diye bağırdık. 1958 yılında Amasya'ya taşındık. Amasya'nın içinden geçen Yeşilirmak'ın yanbaşında yükselen dağda 4 bin yıl öncenin büyük kral mezarları vardır. Kral mezarlarının birinin altına, Amasya'nın her tarafından okunacak biçimde, "Kıbrıs Türktür" yazılmıştı.

1963-64 yıllarında Rumlar Kıbrıs Türkleri'ne saldırdı. Türkiye müdahale etmeye kalktığında, karşısında Amerika'yı buldu. ABD Başkanı Johnson, Türkiye'ye yazdığı mektupta, Türkiye'ye verdikleri silahların Kıbrıs'ta kullanılmayacağını hatırlattı. Ayrıca, Kıbrıs nedeniyle Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında bir sorun çıkarsa, NATO'nun Türkiye'yi korumayacağını bildirdi. Türkiye ilk kez, ABD'ye güvenilemeyeceğini açık bir biçimde yaşadı.

1967 yılında Rumlar yeniden saldırdı. Kıbrıs Türkleri, büyük acılar yaşadı. 1974 yılında ise Sampson Darbesi sonrasında, Türkiye uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan haklarını kullanarak, Ada'daki katliamı önledi ve Kıbrıs'ta sorunlar çözüldü. Ancak ardından 1974-1978 döneminde ABD'nin silah ambargosunu yaşadık.

Bir musibet bin nasihattan iyidir. Türkiye'de bağımsızlık duygusunun güçlenmesinde bu olaylar önemli katkılarda bulundu. 1964 yılında ABD'nin şamarı geldiğinde paraşütçümüz de, çıkarma gemimiz de, NATO dışında ordumuz da yoktu. Savunma sanayiimiz, ABD'den yardım adı altında verilen silah fazlaları nedeniyle çok gerilemişti. Hayat zorlayınca bu eksiklikler giderildi. "Millet yapar" kampanyaları açıldı. Çıkarma gemilerimizi de yaptık, bağımsız savunma sanayiimizi de geliştirmeye başladık. NATO dışındaki Ege Ordusu da bu süreçte kuruldu.

Benim kuşağım Kıbrıs'la büyüdü. ABD'nin nasıl emperyalist bir ülke olduğunu somut olarak Kıbrıs olaylarında gördük. Amerikan emperyalizmine karşı bir tavrın gelişmesinde o yıllarda Kıbrıs sorunu önemli bir rol oynadı.

Kıbrıs'ın önemi, jeostratejik konumundan kaynaklanıyor. Silah teknolojisi ne kadar gelişirse gelişsin, savaşın sonucunu kara birlikleri belirliyor. Kara birliklerini destekleyecek kaynakların da güvenilir yerlerde ve operasyon bölgesine yakın olması gerekiyor.

Emperyalizm bu nedenle üslere ihtiyaç duyar. Roma İmparatorluğu'nun üsleri vardı. İngiliz emperyalizmi, sömürge sistemini üslere sürdürüyordu. Amerikan emperyalizmi, İkinci Dünya Savaşı sonrasında 100 ülkede 2000 askeri üsse sahipti. ABD üslerinin sayısı Vietnam Savaşı sonrasında azaldı. Ancak 11 Eylül 2001 sonrasında bu üslerin sayısı ve coğrafi dağılımı yeniden artmaya başladı. 11 Eylül 2001 sonrasında ABD'nin yeni üs kurduğu ülkeler, Afganistan, Pakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Kuveyt, Katar ve Bulgaristan'dır. Gürcistan'da 2003 yılında gerçekleştirilen ABD destekli darbe sonrasında bu ülkede de üsler gündemdedir. Azerbaycan'da da benzer gelişmeler söz konusudur.

Kıbrıs'ın jeostratejik önemi, Haçlı Seferleri döneminde bile biliniyordu. Doğu Akdeniz'deki bu ada, günümüzde sabit bir uçak gemisi ve lojistik destek üssüdür. Kıbrıs'a hakim olan, önemi her geçen gün daha da artan Ortadoğu'da ve hatta Hazer Havzası'nda önemli bir stratejik üstünlük elde eder. Bugün Kıbrıs konusunda sürmekte olan kavga, emperyalizmin bölgede etkisini artırma ve hakimiyet kurma çabasının sonucudur.

Ortadoğu ve Hazer Havzası niçin önemli? Dünyanın kanıtlanmış petrol rezervlerinin yüzde 66'sı Körfez bölgesinde, yüzde 70'inden fazlası ise Ortadoğu'da. Dünyanın doğal gaz rezervinin yüzde 35'i de Körfez bölgesinde. Ortadoğu, büyük rezervlere sahip olmanın

ötesinde, petrolün ve doğal gazın en kolay ve ucuza temin edilebildiği bölge olma açısından da önemli. Bu bölgenin dünya petrol ve doğal gaz üretimi açısından ağırlığı önümüzdeki yıllarda daha da artacak. Yapılan tahminlere göre, 2020 yılına gelindiğinde, Körfez bölgesinin dünya petrol ihracatındaki payı yüzde 60'a yükselecek. Hazer Havzası da petrol ve doğal gaz kaynakları açısından zengin.

Emperyalizm, silahlı gücünü kullanarak doğal kaynaklara el koyar. Bunu en açık biçimde, "kitle imha silahlarını yok edip demokrasi götüreceğiz" yalanlarıyla ABD'nin Irak'a saldırısında yaşadık. Petrole ve doğal gaza hakim olan, dünya rekabetinde önemli bir gücü ve üstünlüğü ele geçirmiş demektir.

ABD, İkinci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu'da etkinlik kurma girişimlerini yoğunlaştırdı. İran'da 1950'li yılların başında iktidara gelen Musaddık, petrolü devletleştirmeye kalkınca, CIA güdümlü bir operasyonla devrildi. İran, bu tarihten sonra, ABD'nin bölgedeki en büyük "müttefiki" (daha doğrusu "taşeronu") oldu.

İran varken, ABD'nin Kıbrıs'a çok fazla ihtiyacı yoktu. Ancak 1978 ve 1979 yıllarında bölgedeki dengeler altüst oldu. Afganistan'da 1978 yılı Nisan ayında gerçekleştirilen bir darbeyle komünistler iktidara geldi. Sovyetler Birliği 1979 yılı Aralık ayında Afganistan'ı işgal ederek, Ortadoğu üzerinde etkinliğini artırdı. İran'da ise 1978 yılında Rıza Şah Pehlevi aleyhindeki gösteriler yaygınlaştı. Rıza Şah Pehlevi 16 Ocak 1979 günü İran'ı terketti. Humeyniciler İran'da ABD aleyhtarı bir rejim kurdular. 4 Kasım 1979 günü Tahran'daki ABD Büyükelçiliği İranlılar tarafından işgal edildi ve diplomatlar rehin alındı. ABD silahlı kuvvetlerinin 1980 yılı Nisan ayında rehineleri kurtarma operasyonu fiyaskoyla sonuçlandı.

ABD, Afganistan'da ve İran'da jeostratejik bir darbe yedikten sonra, Türkiye'deki üslerini etkili bir biçimde kullanmaya çalıştı. Ancak burada da bazı sorunlar vardı. Türkiye ile ABD arasında Savunma ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasına ilişkin görüşmeler 1979 yılı kışında başladı; ancak sonuç alınamadı. Anlaşma, Demirel Hükümeti döneminde, 29 Mart 1980 günü imzalandıysa da, TBMM tarafından onaylanmadığından yürürlüğe giremedi. Onay, ancak 12 Eylül'den sonra, 18 Kasım 1980 tarihinde, bir Bakanlar Kurulu kararıyla gerçekleşti.

Türkiye - ABD ilişkileri 1990-91 yıllarına kadar sorunsuz gelişti. Ancak, Türkiye, 1991 Körfez Krizi'nde bağımsız bir politika izleyip, ABD emperyalizminin taşeronluğunu kabul etmeyince, hem Kıbrıs'ın ABD açısından önemi daha da arttı, hem de ABD'nin PKK'ya verdiği destek ağırlık kazandı.

ABD, Filistin-İsrail çatışmalarında İsrail'in yanında açıkça yer aldıkça Ortadoğu'da daha büyük sorunlarla karşılaşmaya başladı. Bu koşullarda, ABD, bölgede hakimiyetini artırmak amacıyla, Ermenistan - Kürdistan - İsrail üçgenini kurmaya ve Kıbrıs'ta etkisini artırmaya çalıştı. Kıbrıs'taki İngiliz üslerinin varlığını sürdürmesi, bu açıdan önem kazandı.

ABD Devlet Başkanı Carter, 1980 yılı Ocak ayında yaptığı açıklamada, Ortadoğu'da herhangi bir ülkenin denetim sağlama çabalarının ABD'nin ulusal çıkarlarıyla temelden çelişeceğini ve ABD'nin böyle bir tavrı "savaş nedeni" sayacağını ifade etti. Bu açıklamadan iki ay sonra da, Ortadoğu bölgesinde gereken müdahaleleri yapmak amacıyla özel bir askeri komutanlık kuruldu ("Rapid Deployment Joint Task Force"). Bu yapı, 1983 yılında CENTCOM (Merkezi Komutanlık) olarak değiştirildi. CENTCOM adı verilen askeri komutanlık, günümüzde, Kazakistan, Özbekistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Afganistan'dan, Sudan, Etiyopya, Somali ve Kenya'ya kadar uzanan ve 25 ülkeyi ve 428 milyon insanı kapsayan bir bölgeyi görev alanı olarak kabul etmektedir. Günümüzde tartışılan Büyük Ortadoğu Projesi, bu askeri birlik tarafından uygulanacaktır.

ABD'deki önemli bir askeri dergide 1995 yılında yayınlanan bir haritada, CENTCOM ana üslerinin bulunduğu Norfolk'tan (ABD), Körfez'e uçakla 24 saatte, gemiyle Cebelitarık üzerinden 20 günde ve Ümit Burnu üzerinden ise 26 günde gidilebildiği belirtilmektedir. ABD istihbarat örgütleriyle bağlantılı RAND'ın 2000 yılında yayınlanan bir kitabında yer alan bir

haritada ise, İncirlik üssü temel alınmakta ve 1000 millik bir yarıçaplı daire ile, Ortadoğu ve Hazer Havzası'nın kontrol edilebildiği gösterilmektedir. İncirlik için geçerli olan daire, Kıbrıs için de geçerlidir. Bu nedenle, ABD emperyalizmi açısından Kıbrıs'ın önemi son 12-13 yıllık dönemde daha da artmıştır.

Kıbrıs, Avrupa Birliği emperyalizmi için de büyük önem taşımaktadır. ABD-Avrupa ilişkileri 1960'lı yıllarda gerginleşmeye başladı; ancak 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çökmesinin ardından bu gerginlik yeni boyutlara sıçradı. Avrupa Birliği, enerji ihtiyacının önemli bölümünü karşıladığı Ortadoğu Bölgesinde etkili olma çabasına girdi. Bu amaçla, Araplara hoş gözükebilme ve bölgede gücünü artırabilme çabasıyla, Filistin-İsrail anlaşmazlığında Filistin yanlısı bir görünüm sergiledi.

Avrupa Birliği emperyalizmi, aynı amaçla, Avrupa'dan çok uzakta olmasına karşın, Kıbrıs Rum Kesimi ile ilişkilerini geliştirdi ve onları üyeliğe almaya çalıştı. Bu politika, Rumların ve Yunanlıların enosis politikasıyla da çakıştığından, bir zorluk çıkmadan uygulamaya sokuldu. Avrupa Birliği, uluslararası hukuku çiğneyerek, Kıbrıs adasının tümü adına üyelik görüşmelerine başladı ve Kıbrıs Rum Kesiminin katılımını kabul etti. Ancak Türkiye'nin 2002 yılı sonuna kadarki kararlı tavrı, bu süreci engelledi.

Türkiye'de emperyalist güçlerce 2000-2002 döneminde yaratılan ekonomik ve ardından siyasi krizlerin ardından, emperyalizmin Kıbrıs'a hakim olma çabaları günümüzde giderek yoğunlaştı.

Türkiye, Rumların eline geçecek bir Kıbrıs nedeniyle önemli sorunlar yaşayacaktır.

12 Ada'nın 1947 yılında emperyalist güçlerce Yunanistan'a verilmesi sonrasında, Türkiye'nin Batı'sında, uluslararası antlaşmalar ihlal edilerek silahlandırılmış Yunan adaları ortaya çıkmıştır. Güney Kıbrıs'ta da yoğun bir silahlanma yaşanmaktadır. Kıbrıs'ta Rum ve Yunan hakimiyeti, Türkiye'nin güvenliği açısından çok ciddi sakıncalar doğurmaktadır. Ayrıca, Bakü-Ceyhan Boru Hattı'nın tamamlanması ve GAP'ın geliştirilmesi sonrasında Kıbrıs'ın önemi daha da artacaktır.

Türkiye, son derece haklı olduğu Kıbrıs davasında geri adım atarsa, Ege Sorunu'nda, sözde Ermeni soykırımı iddialarında, Fener Rum Patrikhanesinin ekümeniklik iddialarında, Heybeliada Ruhban Okulu'nun yeniden açılması talebinde, Türkiye'de etnik kökenin öne çıkarılarak Türkiye'nin Yugoslavyalaştırılması baskıları karşısında direnme gücünü tamamiyle yitirecektir; Türkiye'de Sevr'in hortlatılması süreci başlayacaktır.

Türkiye, bölgesel bir güç olacaksa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin devamı ve hatta (daha önce Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Cumhurbaşkanlarının yaptıkları ortak açıklamalar doğrultusunda) bütünleşmeleri gereklidir.

Bugün Kıbrıs'ta İstiklal Harbi'nin Sakarya Savaşı verilmektedir. Ya son derece haklı olduğumuz bir konuda direneceğiz ve bağımsızlığımızı güçlendireceğiz; ya da emperyalist güçlere ve ülkemizdeki işbirlikçilerine yenileceğiz ve çok daha sıkıntılı bir sürece gireceğiz.

Kıbrıs'ta emperyalist saldırıya karşı direnme, Türkiye'nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını savunmanın önşartıdır.

Kıbrıs konusunda takınılan tavır, kişinin veya kuruluşun, milliciliğinin ve anti-emperyalistliğinin veya gayrimilliciliğinin ve emperyalistlerin işbirlikçisi olmasının en açık göstergesidir.